

CVRIA

Съд

Състав, правомощия и
производства

За изграждането на Европа държавите членки (понастоящем 27 на брой) сключват помежду си договори, с които учредяват Европейски общности, а по-късно и Европейски съюз, действащи чрез институции, които приемат правна уредба в определени области. С влизането в сила на 1 декември 2009 г. на Договора от Лисабон Европейският съюз придобива правосубектност и поема правомощията, предоставени преди това на Европейската общност.

Съдът на Европейския съюз е **съдебната институция на Съюза**. Тя се състои от три юрисдикции: Съд, Общ съд и Съд на публичната служба. Нейната главна задача е да осъществява контрол за законосъобразност на актовете на институциите на Съюза, както и да осигурява **еднакво тълкуване и прилагане на неговото право**.

СЪСТАВ НА СЪДА]

Г Съдът е съставен от 27 съдии и 8 генерални адвокати. Съдиите и генералните адвокати се назначават по общо съгласие от правителствата на държавите членки след консултация с комитет, на който е възложено да дава становище относно годността на кандидатите да упражняват съответните функции. Мандатът им е от шест години с възможност за подновяване. Избират се измежду юристи, чиято независимост е извън съмнение и които отговарят на условията за заемане на най-висши съдебни длъжности в съответните им страни или са юристи с призната компетентност.

- *Съдиите* от Съда избират един от тях за *председател на Съда* за срок от три години с възможност за преизбиране. Председателят ръководи работата и службите на Съда и председателства съдебните заседания и разискванията на най-големите съдебни състави.
- *Генералните адвокати* подпомагат Съда. Те представят, при пълна непристрастност и независимост, правно становище, наречено „заключение“, по делата, които са им поверени.
- *Секретарят* е генерален секретар на институцията и ръководи нейните служби под ръководството на председателя на Съда.

Съдът може да заседава в пленум, в голям състав (тринадесет съдии) или в състави от петима или трима съдии. Съдът заседава в пленум в особени случаи, предвидени в Статута на Съда (в производството по освобождаване от длъжност на Европейския омбудсман или на член на Европейската комисия, който не е изпълнил задълженията си, и др.), както и когато прецени, че дадено дело е от изключителна важност. Той заседава в голям състав по молба на държава членка или институция, която е страна по спора, както и по особено важни дела или дела с висока степен на сложност. Останалите дела се разглеждат от състави от петима или трима съдии. Председателите на петчленните състави се избират за срок от три години, а председателите на тричленните съдебни състави — за срок от една година.

С оглед на възложената му задача на Съда са предоставени ясно определени правораздавателни правомощия, които се упражняват в рамките на производствата по постановяване на преюдициално заключение и по различни видове иски и жалби.

ВИДОВЕ ПРОИЗВОДСТВА

■ ПРОИЗВОДСТВО ПО ПОСТАНОВЯВАНЕ НА ПРЕЮДИЦИАЛНО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Съдът работи в тясно сътрудничество с всички юрисдикции на държавите членки, които разполагат с обща компетентност да прилагат правото на Съюза. За да се осигури ефективно и еднакво прилагане на законодателството на Съюза, както и за да се избегне всяко противоречиво тълкуване, националните съдилища могат, а понякога са длъжни, да се обърнат към Съда за разяснение във връзка с тълкуването на правото на Съюза, за да могат например да проверят дали националното им законодателство е в съответствие с това право. Преюдициалното запитване може също така да се отнася до валидността на акт, приет от институция на Съюза.

Съдът отговаря не с обикновено становище, а с решение или мотивирано определение. Юрисдикцията, отправила запитването, е длъжна да се съобрази с даденото тълкуване при решаването на висияция пред нея спор. Решението на Съда е задължително и за останалите национални юрисдикции, пред които е повдигнат идентичен въпрос.

Производството по постановяване на преюдициално заключение е и средството, чрез което всеки европейски гражданин може да потърси тълкуване на засягащите го норми на Съюза. Въпреки че запитването може да бъде отправено само от национална юрисдикция, в производството пред Съда могат да участват всички страни в производството пред тази национална юрисдикция, както и държавите членки и институциите на Съюза. По тази причина много от водещите принципи на правото на Съюза са изведени от преюдициални въпроси, някои от които са поставени от първоинстанционни национални юрисдикции.

■ ИСК ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Той дава възможност на Съда да упражнява контрол за спазване от държавите членки на задълженията им по правото на Съюза. Сезирането на Съда се предхожда от протичаща пред Комисията административна фаза на производството, в която на съответната държава членка се предоставя възможността да отговори на отправените срещу нея твърдения за нарушения. Ако при приключване на тази фаза държавата членка не е преустановила неизпълнението, пред Съда може да бъде предявен иск за установяване на нарушение на правото на Съюза.

Искът може да бъде предявен от Комисията — какъвто е най-често срещаният случай — или от държава членка. Ако Съдът установи неизпълнение на задължение,

съответната държава е длъжна да го преустанови незабавно. Ако след повторно сезиране от Комисията Съдът установи, че държавата членка не се е съобразила с неговото решение, той може да ѝ наложи заплащането на еднократно платима сума и/или периодична имуществена санкция. От друга страна, когато държава членка не съобщи на Комисията мерките за транспониране на директива, приета съгласно определена законодателна процедура, Съдът по искане на Комисията може да наложи имуществена санкция още с първото решение за установяване на неизпълнение на задължения.

■ ЖАЛБА ЗА ОТМЯНА

С тази жалба се иска отмяна на акт, приет от институция, орган, служба или агенция на Съюза (например регламент, директива, решение). Съдът има изключителната компетентност да се произнася по жалбите, подадени от една институция срещу друга, както и по жалбите, подадени от държава членка срещу Европейския парламент и/или Съвета (с изключение на актовете на Съвета в областта на държавните помощи, дъмпинга и изпълнителните правомощия). Общият съд е компетентен да разглежда като първа инстанция всички други жалби от този вид, и по-специално жалбите, подадени от частноправни субекти.

■ ИСК ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА НЕПРАВОМЕРНО БЕЗДЕЙСТВИЕ

С него се дава възможност на Съда да упражнява контрол за правомерността на бездействие от страна на институция, орган, служба или агенция на Съюза. Такъв иск обаче може да бъде предявен само след като институцията бъде поканена да предприеме съответните действия. След като се установи неправомерността на бездействието,

вието, институцията, органът, службата или агенцията следва да приеме нужните мерки за отстраняване на нарушението. Компетентността по исковете за установяване на неправомерно бездействие се разпределя между Съда и Общия съд съгласно същите критерии, които се прилагат и при жалбите за отмяна.

■ ОБЖАЛВАНЕ

Съдът може да бъде сезиран с жалби срещу решенията и определенията на Общия съд, но само по правни въпроси. Ако жалбата е допустима и основателна, Съдът отменя решението на Общия съд. Съдът може да реши делото по същество, ако стадият на производството го позволява. В противен случай той следва да върне делото на Общия съд, който е обвързан от решението на Съда в производството по обжалване.

■ ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ

Решенията на Общия съд, постановени по жалби срещу решения на Съда на публичната служба на Европейския съюз, могат да бъдат преразглеждани от Съда само по изключение при сериозна опасност от засягане на единството и съгласуваността на правото на Съюза. ┌

Независимо от вида на делото, производството по правило включва писмена фаза и провеждана в открито заседание устна фаза. При все това, необходимо е да се прави разграничение между производството по постановяване на преюдициално заключение и останалите производства, наричани „преки производства“.

■ СЕЗИРАНЕ НА СЪДА И ПИСМЕНА ФАЗА НА ПРОИЗВОДСТВОТО

■ при производствата по постановяване на преюдициално заключение

Националната юрисдикция отнася до Съда въпроси, свързани с тълкуването или с преценката на валидността на разпоредба от правото на Съюза, обикновено под формата на съдебен акт в съответствие с националните процесуални правила. След като постъпилото запитване бъде преведено на всички езици на Съюза от служба „Преводи“ на Съда, секретариатът го връчва както на страните по главното производство, така и на всички държави членки и на институциите на Европейския съюз. Публикува се известие в *Официален вестник на Европейския съюз*, в което, наред с друга информация, се посочват страните в производството и съдържанието на въпросите. Горепосочените страни, държави членки и институции имат на разположение два месеца, за да представят пред Съда евентуалните си писмени становища.

■ при преки производства

Съдът трябва да бъде сезиран с искова молба или жалба, адресирана до секретариата. Секретарят публикува в *Официален вестник на Европейския съюз* известие за иска или жалбата, в което се описват основанията и исканията на ищеца или жалбоподателя. Същевременно, исковата молба или жалбата се връчва на ответната страна, която има на разположение един месец, за да представи писмена защита. Ищецът или жалбоподателят има право на писмена реплика, а ответникът — на писмена дуплика, като и в двата случая срокът е едномесечен. Сроковете за депозиране на тези документи следва да се спазват, освен ако не бъдат продължени от председателя.

И при двата типа производства председателят и първият генерален адвокат определят съответно съдия докладчик и генерален адвокат, които да следят за развитието на производството.

■ ПОДГОТВИТЕЛНИ ДЕЙСТВИЯ И ДОКЛАД ЗА СЪДЕБНОТО ЗАСЕДАНИЕ

При всички дела след приключването на писмената фаза страните се приканват да посочат, в срок от три седмици, дали и защо желаят да бъдат проведени устни състезания. След прочитане на доклада на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат Съдът преценява дали е необходимо да се съберат определени доказателства, на какъв съдебен състав следва да бъде разпределено делото и дали следва да се проведат устни състезания, за които председателят насрочва съдебно заседа-

ние. В доклад за съдебното заседание съдията докладчик обобщава наведените факти, както и доводите на страните по делото и на въстъпилите в производството страни, ако има такива. Този доклад, изготвен на езика на производството, се оповестява в съдебното заседание.

■ СЪДЕБНО ЗАСЕДАНИЕ И ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

Устните състезания се провеждат в открито съдебно заседание пред решаващия съдебен състав, на който е разпределено делото и генералния адвокат. Съдиите и генералният адвокат могат да задават на страните въпроси, които намират за подходящи. Няколко седмици по-късно, отново в открито съдебно заседание, генералният адвокат представя заключението си пред Съда. В него той прави подробен анализ на юридическите аспекти на спора и напълно независимо предлага на Съда своя отговор на поставения проблем. С това приключва устната фаза на производството. Ако счита, че делото не повдига нов правен въпрос, Съдът може да реши, след като изслуша генералния адвокат, че делото ще се разгледа без представяне на заключение.

■ СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ

Съдиите провеждат разисквания въз основа на проекторешение, изготвено от съдията докладчик. Всеки от съдиите от съответния съдебен състав може да предложи изменения в проекта. Решенията на Съда се вземат с мнозинство от гласовете на съдиите и не се излагат особени мнения. Решенията се подписват от всички съдии, участвали в разискванията, а диспозитивът се обявява в открито заседание. Съдебните решения и заключенията на генералните адвокати са достъпни на уебсайта на Съда в деня на обявяването, съответно прочитането им. В повечето случаи те впоследствие се публикуват в *Сборника съдебна практика на Съда и на Общия съд*.

■ ОСОБЕНИ ПРОИЗВОДСТВА

■ Опростено производство

Когато определен преюдициален въпрос е идентичен с въпрос, по който Съдът вече се е произнесъл, или когато отговорът на този въпрос не оставя място за разумно съмнение или се налага от съдебната практика, Съдът, след изслушване на генералния адвокат, може да се произнесе по въпроса с мотивирано определение, с което препраща по-конкретно към вече постановеното по този въпрос решение или към съответната съдебна практика.

■ Бързо производство

Бързото производство дава възможност на Съда да се произнесе в кратки срокове по особено неотложни дела при максимално скъсяване на сроковете. По искане на една от страните и след изслушване на останалите, председателят на Съда може да реши, че делото трябва да се разгледа по реда на бързото производство поради особената му спешност. Бързо производство

е предвидено и за преюдициалните запитвания. В тези случаи националната юрисдикция, която сезира Съда, трябва да направи искане в този смисъл.

■ Спешно преюдициално производство (СПП)

Това производство дава възможност на Съда да разглежда в особено кратък срок (два до три месеца) най-чувствителните въпроси, свързани с пространството на свобода, сигурност и правосъдие (полицейското и съдебно сътрудничество по гражданскоправни и наказателно-правни въпроси и политиките относно контрола по границите, визите, убежището и имиграцията). Делата, разглеждани по реда на спешното преюдициално производство, се разпределят на специално определен състав от петима съдии и писмената фаза на производството на практика протича главно по електронен път.

■ Обезпечително производство

Обезпечителното производство цели да спре изпълнението на акт на институция, орган, служба или агенция, който е и предмет на обжалване, или допускането на всякакви други временни мерки, необходими за предотвратяване на настъпването на значителна и непоправима вреда за някоя от страните.

■ СЪДЕБНИ РАЗНОСКИ

Производството пред Съда е безплатно. Съдът обаче не поема разходите за адвокат, имащ право да практикува пред юрисдикция на държава членка, от какъвто трябва да се представляват страните. Същевременно страна, която не разполага със средства да заплати изцяло или отчасти разноските, може, без да бъде представлявана от адвокат, да поиска безплатна правна помощ. С молбата се представят всички необходими сведения, удостоверяващи нуждата на молителя.

■ ЕЗИКОВ РЕЖИМ

При преките производства езикът, на който е изготвена исковата молба или жалбата (всеки един от 23-те официални езика на Европейския съюз), ще бъде и „език на производството“, тоест езикът, на който ще се развие производството. При производствата по постановяване на преюдициално заключение език на производството е този на националната юрисдикция, отнесла въпроса до Съда. Устните състезания, провеждани в хода на съдебните заседания, са придружени, според нуждите, от симултанен превод на различни официални езици на Европейския съюз. Съдиите разискват без преводач на общ език, който по традиция е френският.

СХЕМА НА ПРОИЗВОДСТВОТО ПРЕД СЪДА]

Преки производства и производства по обжалване

Производства по постановяване на преюдициални заключения

ПИСМЕНА ФАЗА

Искова молба или жалба

Връчване на исковата молба или жалбата на ответника от секретариата

**ИЗВЕСТИЕ ЗА ИСКА ИЛИ ЖАЛБАТА В
ОФИЦИАЛЕН ВЕСТНИК НА ЕВРОПЕЙСКИЯ
СЪЮЗ (СЕРИЯ С)**

[ВРЕМЕННИ МЕРКИ]
[ВЪСТЪПВАНЕ]

Писмена защита/писмен отговор
[ВЪЗРАЖЕНИЕ ЗА НЕДОПУСТИМОСТ]

[ПИСМЕНА РЕПЛИКА И ПИСМЕНА ДУПЛИКА]

Определяне на съдия докладчик и на генерален адвокат

Акт за преюдициално запитване на национална юрисдикция

Превод на останалите официални езици на Европейския съюз

**ИЗВЕСТИЕ ЗА ПРЕЮДИЦИАЛНИТЕ ВЪПРОСИ
В ОФИЦИАЛЕН ВЕСТНИК НА ЕВРОПЕЙСКИЯ
СЪЮЗ (СЕРИЯ С)**

Съобщаване на страните по производството, на държавите членки, на институциите на Съюза, на държавите от ЕИП и на Надзорния орган на ЕАСТ

Писмени становища на страните, на държавите и на институциите

Съдията докладчик изготвя предварителния доклад
Разглеждане на делото от общото събрание на съдиите и генералните адвокати
Разпределяне на делото на съдебен състав
[СЪБИРАНЕ НА ДОКАЗАТЕЛСТВА]

УСТНА ФАЗА

[СЪДЕБНО ЗАСЕДАНИЕ; ДОКЛАД ЗА СЪДЕБНОТО ЗАСЕДАНИЕ]

[ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ]

Разисквания на съдиите

СЪДЕБНО РЕШЕНИЕ

Незадължителните етапи на производството са отделени в скоби.

Производството по делата, приключени с определение, не минава през всички стадии, описани по-горе.

Удебеленият шрифт обозначава документ, който е достъпен за обществеността.

Съд на Европейския съюз > www.curia.europa.eu

Съдебна практика > http://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/

Прессъобщения > http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_16799

Портал на институциите на Европейския съюз > www.europa.eu

Достъп до правото на Европейския съюз > www.eur-lex.europa.eu

Снимки: G. Fessy © CJUE

Издание от декември 2010 година

doi:10.2862/38088

Съд на Европейския съюз
L-2925 Люксембург
Преса и информация

www.curia.europa.eu

Служба за публикации

ISBN 978-92-829-1009-2

9 789282 910092